

УДК 614.88

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-312-316

Валерій БІЛЧЕНКО[©]
викладач
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

СУЧАСНИЙ СТАН ТАКТИЧНОЇ МЕДИЦИНИ ЯК ПОКАЗНИК ОСНОВ ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ СУЧАСНИХ ПРАЦІВНИКІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано, що в сучасних умовах поліцейські недостатньо навчені навичкам тактичної медицини в стресових ситуаціях, що потребує законодавчого та практичного вдосконалення з боку профільних закладів освіти. Також в статті виокремлено чинні нормативно-правові акти, які регламентують порядок надання домедичної допомоги поліцейськими. Визначено основні шляхи розвитку тактичної медицини в Україні.

Ключові слова: тактична медицина, поліція, домедична допомога, навчання, тактична підготовка.

Постановка проблеми. Кращі стандарти надання екстреної та тактичної допомоги людині повинні бути впроваджені в навчання і діяльність поліцейського. Також така підготовка поліцейських повинна бути уніфікованою, щоб забезпечувати легітимність їх діяльності та забезпечувати їх заходами особистої безпеки, а також містити алгоритми дій як в повсякденних ситуаціях, так і в кризових ситуаціях (екстремальних або надзвичайних). Вартим уваги є те, що на сьогодні у світі визнані і використовуються кращі міжнародні стандарти тактичної медицини, впроваджені міжнародними організаціями. Тобто комплекс заходів, які було розроблено для використання на полі бою, але адаптовані до громадянської ситуації, потрапивши в яку кожен співробітник поліції зможе надати екстрену допомогу постраждалій особі до приїзду медиків.

Аналіз публікацій, в яких започатковано вирішення цієї проблеми доводить той факт, що вміння поліцейських до дій в екстремальних ситуаціях, а саме надання домедичної допомоги, та роль тактичної медицини в службовій діяльності досліджували такі вчені, В. Вакулєнко, О. Тимченко, О. Венгер, Ю. Чолач. Але на цей час залишається низка дискусійних та актуальних питань щодо якості програм викладання тактичної медицини та їх законодавчого закріплення для правоохоронців, що потребує подальших досліджень.

Метою статті є вивчення та узагальнення чинних нормативно-правових актів, які регламентують порядок надання домедичної допомоги поліцейськими та визначення основних шляхів розвитку тактичної медицини в Україні.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ЗУ «Про Національну поліцію», поліцейські зобов'язані захищати життя громадян нашої держави [2]. Тому згідно з цим дуже гостро постає питання щодо застосування навичок з тактичної медицини в повсякденному житті.

Поліцейські є особами, які не мають медичної освіти, однак за своїми службовими обов'язками повинні мати практичні навички надання невідкладної домедичної допомоги, адже за ненадання її без поважних причин на місці події, неналежне надання домедичної допомоги або необґрунтовану відмову в її наданні передбачена кримінальна відповідальність у ст. 135 КК України «Залишення в небезпеці» [1]. Безумовно, в службовій діяльності поліцейського йдеться про різноманітні тактичні ситуації з різним рівнем ризику, в яких він повинен надати допомогу собі, напарнику або іншому постраждалому. У зв'язку з цим тактична медицина обґрунтовано включена до навчальної програми тактико-спеціальної підготовки.

© В. Білченко, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0001-8050-0520>

k_tsp@dduvs.in.ua

Програма підготовки поліцейських з тактико-спеціальної підготовки, а отже, й тактичної медицини, мають бути уніфіковані, адже стандартизація складових елементів навчального процесу є одним зі шляхів підвищення ефективності навчання, а також здатна забезпечити максимально високу якість результатів у практичній повсякденній службовій діяльності.

Практика підтверджує, що правильність алгоритму дій і швидкість реакції поліцейського на людину, що знаходиться в небезпечній ситуації, до прибуття кваліфікованої медичної допомоги істотно впливає на ефективність допомоги і можливість порятунку життя потерпілого.

Службові ситуації, в яких можуть опинитися поліцейські, мають велику вірогідність конфліктів та їх ескалації, навіть «вогневого контакту» з правопорушником. Тож для навчання поліцейських більш корисним є розділ тактичної медицини, який навчає базовим навичкам надання само- та взаємодопомоги в умовах бойових дій, що спрямовано передусім на усунення попереджувальних причин смерті, за принципами, що враховують загрозу від бойових дій чи активного стрільця. Сумнозвісні випадки загибелі поліцейських під час виконання ними завдань щодо забезпечення правопорядку свідчать про потребу обов'язкової інтеграції в їх підготовку та діяльність стандартів стосовно надання невідкладної допомоги в різних тактичних ситуаціях.

У цьому разі очевидною є необхідність інтеграції в навчання і діяльність співробітників поліції загальноприйнятих у світі стандартів надання невідкладної допомоги в різних ситуаціях.

Необхідність підвищення професійного рівня поліцейських зумовлює об'єктивну потребу в подальшому вдосконаленні тактики діяльності Національної поліції України, насамперед патрульною поліцією, яка найчастіше серед інших поліцейських підрозділів безпосередньо стикається з проблемами громадян. Отже, одним із пріоритетів у професійній підготовці поліцейських під час первинної професійної підготовки, післядипломної освіти, підготовки у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання та службової підготовки є навчання діям як у повсякденній обстановці, так і в умовах кризових ситуацій (екстремальних або надзвичайних подій) з можливою ескалацією медичних проблем та алгоритмами їх подолання. Це мають бути навички практичного застосування теоретичних знань з невідкладної (домедичної та медичної) допомоги шляхом правильного оцінювання конкретних подій (оперативної обстановки) з прийняттям правомірного рішення, забезпечення особистої безпеки та психологічної готовності до подій з різним ступенем ризику.

Також немаловажним є той факт, що починаючи з 2017 року наша держава постійно контактує та збирає досвід у НАТО, що, беззаперечно, є позитивним моментом, адже надбання позитивного досвіду з урахуванням всіх вмінь та навичок є запорукою швидкого та якісного навчання поліцейських.

На сьогодні в нашій державі здійснюється підготовка кваліфікованих інструкторів для надання домедичної допомоги на місці події для подальшого навчання співробітників поліції в межах взаємодії з Консультативною місією ЄС за проектом «Оперативна підтримка в наданні стратегічних рекомендацій щодо реформування сектора громадянської безпеки України» для розвитку системи навчання, використання нових форм і методів роботи поліції [3].

Специфіка медичної допомоги завжди залежить від тактичної ситуації, характеру отриманих травм, рівня знань і навичок людини, яка вперше контактує з потерпілим / пораненим, а також доступного медичного обладнання (Savitsky, Eastbridge, 2012). На відміну від госпіталю, де надається невідкладна допомога, основна мета якої вилікувати пацієнта, у вуличній або екстреній обстановці догляд за пораненим – лише частина бойового завдання, особливо під час вогневого контакту з порушником. Дуже складно відокремити і забезпечити ефективність завдання продовження бойових дій і догляду за пораненими.

Викладачі тактичної медицини для впровадження новітніх методів надання домедичної допомоги пропонують ввести назву «CABCDE» в українському варіанті як «КОЛЕСО»: К (масивна, критична кровотеча), О (огляд дихальних шляхів), Л (легені), Е (ефективність дихання), С (серце), О (огляд всього тіла – оцінка свідомості – температури) [1].

Питання надання домедичної допомоги в рамках тактичної медицини

працівниками правоохоронних органів в період існування незалежної України завжди було однією з головних серед проблем як локального, так і національного характеру. Незважаючи на те, що державна правова система є цілісною і послідовною і не повинна містити суперечностей, є низка відмінностей і невідповідностей, які впливають на законодавство у сфері надання домедичної допомоги органами Національної поліції.

Тактична медицина – це надання допомоги на догоспітальному етапі, спрямоване передусім на усунення попереджувальних причин смерті за принципами, що враховують загрозу від бойових дій чи активного стрільця.

Ця проблематика відіграє особливу роль у правовій сфері правоохоронних органів, які здійснюють державні повноваження щодо забезпечення належного застосування норм, встановлених законом. Крім того, актуальність і своєчасність цієї проблеми зумовлена процесом реформування МВС України та створенням Національної поліції, в тому числі відповідно до Закону України «Про Національну поліцію України» від 02.07.2015, який встановлює права і обов'язки працівників поліції [4, с. 16].

У цей час система тактичної медицини в Україні є досить розмитою та нерегульованою, що потребує негайних змін, адже збереження життя та здоров'я громадян є пріоритетним завданням кожної держави.

Орієнтація державної політики України на промислово розвинені країни дає змогу поглянути на діяльність поліції і її обов'язки на прикладі різних країн, порівняти їх з національним законодавством і передати власне бачення цієї проблеми в Україні.

У США, наприклад, функції тактичних медиків можуть виконуватися поліцією або пожежною службою, добровільною службою швидкої медичної допомоги. У багатьох випадках швидка допомога підпорядковується поліції; машини та патрульний персонал використовуються як для надання швидкої допомоги, так і для здійснення поліцейських обов'язків.

У 60 великих містах країни оперативне перевезення людей, які потребують невідкладної медичної допомоги, забезпечує поліція. Поліція встановлює необхідну кількість машин швидкої допомоги, дозволяє необхідну швидкість руху автомобілів та використання сирени [5]. У деяких випадках згадується можливість екстреної допомоги з боку поліції, але набрані кандидати не мають потреби в медичній освіті, а лише проходять тренінги з домедичної допомоги.

У Франції медична координація з боку досвідченого медичного диспетчера дуже важлива для прийняття невідкладних рішень і для переведення пацієнтів з однієї лікарні в іншу. Служба швидкої допомоги доступна для всіх служб, що беруть участь в організації швидкої допомоги: поліції, пожежної служби, лікарів приватного сектора, приватного і державного персоналу швидкої допомоги, задіяного в наданні медичної допомоги. Швидка допомога знаходиться в прямому контакті з поліцією, бригадою пожежних, периферійними машинами швидкої допомоги і спеціалізованими лікарняними службами. Часто сигнал про подію доходить спочатку до поліції, яка надалі координує бригади швидкої допомоги щодо виклику [6].

В іншій моделі домедичної допомоги у Великобританії основне завдання щодо надання невідкладної медичної допомоги в разі спалаху хвороби виконують спеціальні мобільні групи, що складаються зі спеціально навчених парамедиків, які можуть надати необхідне невідкладне лікування, включно з реанімацією. Ці бригади можуть входити до складу окремих самостійних підрозділів і до складу відділень невідкладної допомоги лікарень. Здебільшого першу допомогу надають парамедики (рятувальники, поліція, пожежники і тощо), які навчені основам надання першої допомоги постраждалим.

У Польщі в рятувальний центр надходять дзвінки про нещасні випадки і захворювання. При цьому по всій країні діє єдиний номер служби екстреної допомоги 112, який об'єднаний з медициною, пожежною службою та поліцією [7, с. 73].

Висновки. Підбиваючи підсумки, зазначимо, що під час виклику поліції може знадобитися екстрена (домедична і медична) допомога. Такі ситуації можна розділити на два типи: у разі відсутності загроз (наприклад, одичне ДТП) або якщо наявні загрози (захоплення приміщення або активний стрілок). Під час надання екстреної допомоги постраждалим основним елементом дій поліцейського є оцінка факторів ризику та безпеки місця події, в тому числі під час надання екстреної допомоги.

В Україні протоколи надання екстреної медичної допомоги постраждалим не

повністю відповідають вимогам співробітників поліції щодо виконання службових завдань, що виникають в нетиповій, загрозливій або надзвичайній ситуації. Тому вважаємо, що на цьому етапі система надання домедичної підготовки має обов'язково включатися в курс «Тактико-спеціальної підготовки», що допоможе майбутнім поліцейським під час виконання ними професійних обов'язків та в разі порятунку життя людей.

Список використаних джерел

1. Надання першої медичної допомоги пораненим буде здійснюватися за українським алгоритмом і протоколом по тактичній медицині «Колесо-Міст». URL:<http://uacrisis.org/ua/31504-ukrainian-nadannya-pershoyi-medichnoyi-dopomogiporanenim-za-ukrayinskim-algoritmom-i-protokolom-po-taktichnij-meditsini-koleso-mist>.
2. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015. Відомості Верховної Ради України. 2015. № 40-41. Ст. 379.
3. Тактична медицина. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>.
4. Бульба І. В., Романенко М. В. Закон України «Про Національну поліцію»: переваги та недоліки реформування. *Національна поліція України: проблеми становлення та перспективи розвитку : зб. матеріалів наук.-практ. конф. курсантів та студентів (м. Харків, 10 груд. 2015 р.)*. Харків : Харків. нац. ун-т внутр. справ, 2015, С. 16-20.
5. Савченко А. Система підготовки поліцейських у США, Національна громадська платформа «Реформуємо МВС: прозорість та відповідальність». URL : <http://police-reform.org/index.php?id=1437755035>.
6. Досвід різних країн світу в організації швидкої медичної допомоги. URL : <http://www.ssmp.health.kiev.ua/index.php/36-svitova-istoriya/50-dosvid-riznikhkrajiv-svitu-v-organizatsiji-shvidkojimedichnojidopomogi?showall=&start=7>.
7. Олійник О. В. Особливості організації служби швидкої допомоги в Польщі. *Медична освіта*. 2013. № 3. С. 71-73.

Надійшла до редакції 18.10.2021

References

1. Nadannya pershoyi medychnoyi dopomohy poranenym bude zdiysnyuvatysya za ukayins'kym alhorytmom i protokolom po taktichnij medytsyni «Koleso-Mist» [First aid for the wounded will be provided according to the Ukrainian algorithm and the Koleso-Mist tactical medicine protocol]. URL:<http://uacrisis.org/ua/31504-ukrainian-nadannya-pershoyi-medichnoyi-dopomogiporanenim-za-ukrayinskim-algoritmom-i-protokolom-po-taktichnij-meditsini-koleso-mist>. [in Ukr.].
2. Pro Natsional'nu politsiyu [On the National Police] : Zakon Ukrayiny vid 02.07.2015. *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*. 2015. № 40-41, art. 379. [in Ukr.].
3. Taktichna medytsyna [Tactical medicine]. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/>. [in Ukr.].
4. Bul'ba I. V., Romanenko, M. V. (2015). Zakon Ukrayiny «Pro Natsional'nu politsiyu»: perevahy ta nedoliky reformuvannya [Law of Ukraine «On the National Police»: advantages and disadvantages of reform]. *Natsional'na politsiya Ukrayiny: problemy stanovlennya ta perspektyvy rozvytku : zb. materialiv nauk.-prakt. konf. kursantiv ta studentiv (m. Kharkiv, 10 hrudnya 2015 r.)*. Kharkiv : Kharkiv. nats. un-t vnutr. sprav, pp. 16–20. [in Ukr.].
5. Savchenko, A. Systema pidhotovky politseys'kykh u SShA, Natsional'na hromads'ka platforma «Reformuyemo MVS: prozorist' ta vidpovidal'nist'» [The police training system in the United States, the National Public Platform «Reforming the Ministry of Internal Affairs: Transparency and Accountability»]. URL : <http://police-reform.org/index.php?id=1437755035>. [in Ukr.].
6. Dosvid riznykh krayin svitu v orhanizatsiyi shvydkoyi medychnoyi dopomohy [Experience of different countries in the organization of ambulance]. URL : <http://www.ssmp.health.kiev.ua/index.php/36-svitova-istoriya/50-dosvid-riznikhkrajiv-svitu-v-organizatsiji-shvidkojimedichnojidopomogi?showall=&start=7>. [in Ukr.].
7. Oliynyk O. V. (2013) Osoblyvosti orhanizatsiyi sluzhby shvydkoyi dopomohy v Pol'shchi. *Medychna osvita*. № 3, pp. 71-73. [in Ukr.].

ABSTRACT

Valeriy Bilichenko. Current state of tactical medicine as an indicator of tactical training of National police officers. Each policeman have to acquire proficiency in premedical aid techniques (in the amount of self and mutual assistance) on a battlefield, as well as he have to acquire proficiency in using of weapons, special physical and tactical training. The main task of tactical medicine is the ability of serviceman to provide himself premedical aid, regardless of tactical environment, for further implementation of the basic tasks.

The program of training police officers in tactical special training, and hence tactical medicine, should be unified, because the standardization of the components of the educational process is one of the ways to increase the effectiveness of training and can ensure the highest quality results in everyday practice. It has been determined that in modern conditions, police officers are insufficiently trained in the skills of tactical medicine in stressful situations, which requires legislative and practical improvement by specialized educational institutions.

It has been noted that emergency (pre-medical and medical) assistance may be required when calling the police. Such situations can be divided into two types: in the absence of threats (for example, a single accident) or in the presence of a threat (seizure of premises or an active shooter). When providing emergency assistance to victims, the main element of a police officer's actions is to assess the risk factors and safety of the scene, including when providing emergency assistance.

In Ukraine emergency medical care protocols do not fully meet the requirements of police officers to perform official duties that arise in an atypical, threatening or emergency situation. Therefore, we believe that at this stage, the system of home medical training should be included in the course «Tactical Special Training», which will help future police officers in the performance of their professional duties and in saving lives.

The article also analyzes the current regulations governing the provision of home care by police. The main ways of development of tactical medicine in Ukraine are determined.

Keywords: tactical medicine, police, pre-medical aid, education, tactical training.

УДК 355.541.1

DOI: 10.31733/2078-3566-2021-4-316-323

Юрій ВЕЛИКИЙ[©]

викладач

(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ОСОБЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ШВИДКІСНИХ ЯКОСТЕЙ ТА КООРДИНАЦІЙНИХ ЗДІБНОСТЕЙ У КУРСАНТІВ НА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТТЯХ З ВОГНЕВОЇ ПІДГОТОВКИ

У статті визначено особливості розвитку швидкісних якостей та координаційних здібностей, що впливають на покращення навичок прицільної стрільби під час виконання вправ із обмеженням часу з вогнепальної зброї.

Проаналізовано та узагальнено дослідження науковців, які вивчали особливості розвитку рухових якостей, координаційних здібностей, механізму адаптації організму до фізичних навантажень, вікові особливості розвитку швидкісних якостей, впливу кольору на стан людини, формування динамічного та відсталого стереотипів, чинників, які впливають на точність і швидкість виконання цілісної рухової дії.

На основі аналізу визначено чинники, що впливають на покращення навичок швидкісної та прицільної стрільби. Доведено необхідність розвитку у курсантів між'язової координації рухів, спроможності швидко приймати правильне рішення, обирати та контролювати виконання оптимальної рухової дії у певний відрізок часу.

Ключові слова: вогнева підготовка, розвиток швидкісних якостей, координаційних здібностей, ациклічні швидкісні рухи, динамічний та відсталий стереотип.

Постановка проблеми. Актуальність даної теми визначається тим, що за кожним поліцейським має бути закріплено вогнепальну зброю. Відповідно до вимог Курсу стрільб для поліцейських 2019 року під час навчання в закладах вищої освіти зі специфічними умовами курсанти мають відпрацювати 21 індивідуальну вправу, із яких 13 (62 %) вправ виконуються з обмеженням часу, а в 3 (14,2 %) оцінювання здійснюється з врахуванням кількості вибитих очок.

Разом із цим, на практичних заняттях із вогнепальної підготовки виконання курсантами вправ, в яких враховується кількість вибитих очок та з обмеженням часу вважаються найбільш складними під час їх освоєння. До того ж, прискорення швидкості рухів під час виконанні цих вправ негативно впливає на прицільний постріл і кінцевий результат в стрільбі.

У зв'язку з цим особливої актуальності набуває дослідження, що дозволяють проаналізувати вплив розвитку рухових якостей і координаційних здібностей на покращення навичок швидкісної та влучної стрільби з вогнепальної зброї.

© Ю. Великий, 2021

ORCID iD: <https://orcid.org/0000-0003-4386-7555>

great170512@gmail.com